

ZPRÁVA O STAVU A VÝVOJI ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ZA ROK 2021

DEZA, a. s. je výrobcem základních organických látek určených pro další průmyslové využití. Trvale odpovědnému přístupu v komplexní ochraně životního prostředí, protihavarijní připravenosti, provozní bezpečnosti a ochraně zdraví při práci, je věnována maximální péče.

Představení společnosti

DEZA, a.s., je výrobcem základních aromatických uhlovodíků a dalších chemických látek s více než 130 letou tradicí. Patří mezi významné podniky na světě v oboru zpracování černouhelného dehtu a surového benzolu. Neustálou obnovou a modernizací používaných výrobních technologií se společnost snaží snižovat vliv chemické výroby na životní prostředí.

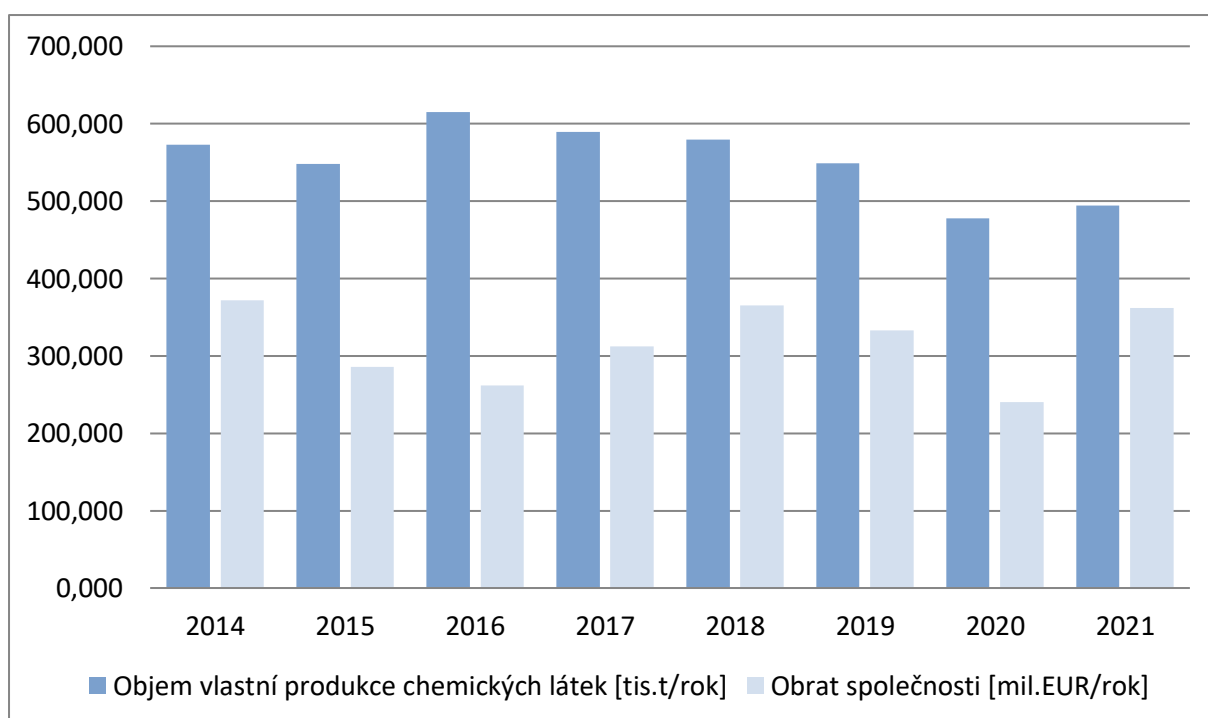
Snižování dopadů výrobní činnosti na životní prostředí a důvěra veřejnosti jsou výsledkem správně nastaveného systému managementu. Celosvětově uznávané standardy ISO 9 001 (QMS), ISO 14 001 (EMS) a 45 001 (HSMS) jsou ve společnosti DEZA, a.s. certifikovány a pravidelně přezkoumávány. Současně je zaveden 50 001 (EnMS).

Portfolio produktů je velmi široké. Společnost DEZA, a.s. vyrábí aromatické uhlovodíky – benzen, toluen, směs xylenů, dále fenolické látky a polyaromatické uhlovodíky jako např. naftalen, anthracen, karbazol, pyren a dehtové oleje. Z naftalenu je vyráběn ftalanhydrid a následně estery, z anthracenu je produkován anthrachinon.

Významným výrobkem je černouhelná smola, která do zámoří je expedována přes firemní překladiště v polském Świnoujście. Chemické výroby jsou provozovány v sídle společnosti ve Valašském Meziříčí a dále v odloučeném provozu Organik v Otrokovcích. Pro dceřinou společnost CS CABOT spol. s r.o. je vyráběna základní surovina pro výrobu sazí.

DEZA, a.s. má moderně řešenou výrobu energií z konvenčních i alternativních paliv, řízené čištění odpadních vod fyzikálně chemickými procesy a biologickými pochody. K minimalizaci produkce nebezpečných odpadů je uplatňována podniková spalovna průmyslových odpadů.

Společnost DEZA, a.s. je dlouhodobým účastníkem programu Odpovědné podnikání v chemii. Tuto celosvětovou iniciativu, vedoucí k dosažení vysoké úrovně ochrany zdraví a bezpečnosti zaměstnanců, obyvatel a životního prostředí, aktivně podporuje. V roce 2020 bylo osvědčení Responsible Care obhájeno již po deváté v řadě, s právem užívat logo RC do října roku 2024.

Investice a rozvoj

Přijatý závazek k neustálému snižování dopadů z provozované činnosti a poskytovaných služeb na životní prostředí a zdraví lidí je pravidelně promítnut do investičního plánu technického rozvoje. V roce 2021 byly dokončeny nebo investičně podpořeny následující ekologicky smýšlející projekty a záměry:

- Zvýšení zásob užitkové vody přebudováním kalových lagun
- Rekonstrukce kotle D1 a úpravy emisního monitoringu na energetice
- Úpravy hermetizace na výrobnách Fenoly a MTVCH
- Výměna katalytické dopalovny odplynů na výrobně anthrachinonu
- Náhrada hořáků plynových pecí za nízkoemisní typu LowNOx
- Optimalizace drtící linky a obnova vynašeče škváry na spalovně odpadů
- Výměna kolon a obnova skladového hospodářství na chemickém čištění vod
- Pěnový hasící automobil podnikového hasičského záchranného sboru

Investice [mil. Kč]	2018	2019	2020	2021
Obnovovací	185,8	57,4	65,1	84,9
Rozvojové	94,5	144,2	138,1	69,8
Ekologické	45,3	343,9	123,6	122,4
Celkem	325,6	545,6	326,8	277,1

V posledních 10 letech bylo do ekologizace zařízení investováno více než 1,225 miliardy korun. Dlouhodobě tak podíl investic do ekologie představuje téměř 35 % nákladů.

Provozní výdaje, související s ekologizací zařízení, dosáhly v roce 2021 nákladů 333,2 mil. Kč. Dalších 6,8 mil. Kč bylo vynaloženo na zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.

Ochrana ovzduší

DEZA, a.s. je provozovatelem více než 60 stacionárních zdrojů znečišťování ovzduší, provozovaných v souladu se závaznými podmínkami provozu a ve shodě s požadavky na nejlepší dostupné techniky (BAT), současně vyjádřené v evropských referenčních dokumentech (BREF).

Celkové emise do ovzduší v roce 2021 a v letech předchozích jsou následující:

Ukazatel [t/rok]	2018	2019	2020	2021
Oxidy síry (SO ₂)	815,632	834,684	940,577	1074,034
Oxidy dusíku (NO _x)	652,717	582,490	540,735	636,603
Oxid uhelnatý (CO)	81,285	82,212	77,475	46,815
Oxid uhličitý (CO ₂)	329 030	314 670	308 839	305 647
Tuhé znečišťující látky (TZL)	17,681	14,469	13,635	14,790
Těkavé organické látky (VOC)	20,963	18,092	16,549	14,790
Emise VOC na produkci výroby [%]	0,0037	0,0033	0,0035	0,0029

Emisní úroveň je periodicky ověřována jednorázovými měřeními, prováděnými akreditovanými laboratořemi. Na významných zdrojích jsou uplatňovány kontinuální emisní monitorovací systémy. Náklady za ověřování úrovně emisí dosáhly v roce 2021 výše 1,604 mil. Kč.

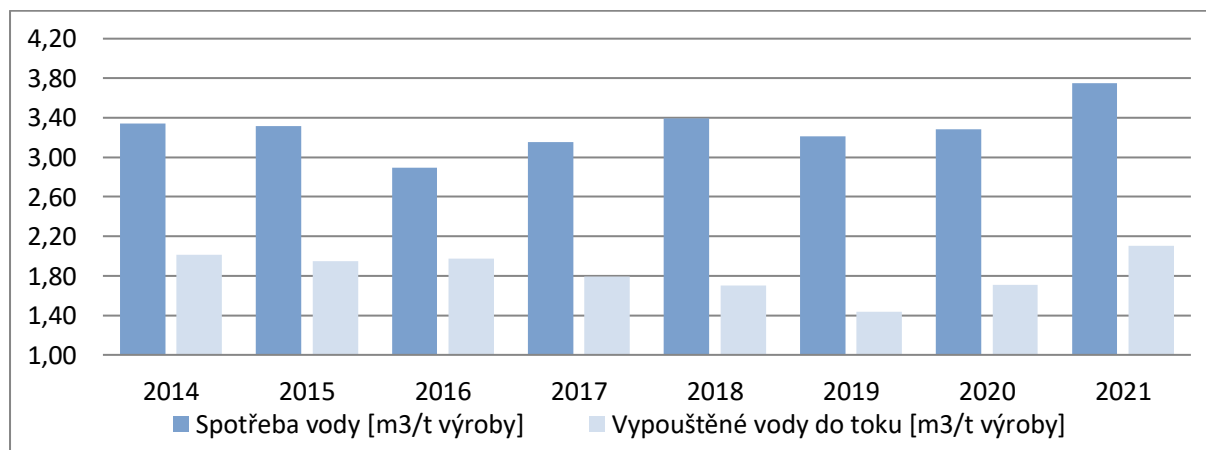
Od roku 2005 je DEZA, a.s. zařazena do evropského systému obchodování s emisními povolenkami skleníkových plynů. Za rok 2021 dosáhly emise CO₂ úrovně 287 896 tun.

Ve vazbě na záměr denitrifikace spalovny průmyslových odpadů a rozšíření systému hermetizace o výrobu Estery VM, se předpokládá další snížení úrovně oxidů dusíku a těkavých organických látek.

Ochrana vod

Prioritou DEZA, a.s. v oblasti ochrany vod je minimalizace dopadů technologických odpadních vod z provozů na kvalitu vody, vypouštěné do recipientu. Za tímto účelem je provozováno vícestupňové chemické a biologické čištění průmyslových odpadních vod, které splňuje požadavky nejlepší dostupné techniky pro vypouštění vody z chemického průmyslu (BAT CWW). Provedená intenzifikace čistírny s náklady ve výši 438 mil. Kč, zahrnující předřazenou tlakovou flotaci, kaskádovou aktivaci a terciální stupeň čištění vod, plánovaně přejde do trvalého provozu na konci roku 2022.

Postupné zavádění technik ke snižování úrovně emisí často vede ke zvyšování spotřeby zdrojů, zejména napájecí vody k výrobě tepla a užitkové vody, vynucené přijatými ekologickými opatřeními.

Pravidelně a dlouhodobě je prováděn monitoring podzemních vod. V areálu ve Valašském Meziříčí je provozována hydraulická bariéra, tvořená 11 aktivními vrty, 5 vrty vnitřní linie a 13 monitorovacími vrty, jejichž účelem je zamezení přeskočení kontaminace na podzemních vodách mimo výrobní areál.

Celkové emise do povrchových vod v roce 2021 a v předchozích letech ukazuje následující tabulka:

Ukazatel [t/rok]	2018	2019	2020	2021
Chemická spotřeba kyslíku (CHSK _{Cr})	28,956	29,211	21,238	14,911
Sloučeniny fosforu (P celk.)	0,644	0,360	0,195	0,363
Sloučeniny dusíku (N anorg.)	20,635	24,924	2,341	2,164
Rozpuštěné anorganické soli (RAS)	753,0	723,3	643,8	762,5
Nerozpuštěné látky (NL)	5,408	7,157	4,022	3,341

Pro vypouštění odpadních vod do vod povrchových, stanovené závaznou podmínkou provozování, jsou stanoveny emisní limity v souladu s požadavkem na dobrý chemický a ekologický stav vodního toku.

Průmyslové odpady

Výrobní provozy na sebe logicky navazují tak, že vedlejší a zpravidla méně uplatnitelné produkty jsou jinde zužitkovány jako cenný surovinový zdroj chemických výrob, až v konečné fázi energeticky zhodnoceny jako alternativní palivo. K minimalizaci produkce vznikajících nebezpečných odpadů je uplatňována podniková spalovna průmyslových odpadů s užitím tepla, současně provozovaná jako nejlepší dostupná technika (BAT WI). Menší část kapacity spalovny je vyčleněna na likvidaci problematických odpadů z regionu. Až nespalitelné, materiálově přepracovatelné nebo jinde lépe uplatnitelné odpady a vedlejší produkty jsou předávány specializovaným firmám.

Dlouhodobým cílem společnosti DEZA, a.s. je minimalizace produkce odpadů s trvalým záměrem jejich opětovného využití. Celková produkce odpadů dlouhodobě osciluje kolem úrovně 2,5 %, vztážená k jednotkové produkci relevantní výroby a je uvedena v následující tabulce:

Ukazatel [t/rok]	2018	2019	2020	2021	
Produkce	nebezpečné odpady	10 245	9 528	8 561	7 885
	ostatní odpady	2 949	18 240	12 935	2 985
	odstraněno na spalovně	9 066	7 569	7 902	7 698
	celková produkce	13 194	27 768	21 496	10 842
	na jednotku relevantní výroby [%]	2,30	5,06	3,77	2,19

Oprávněným firmám k nakládání s odpady bylo v roce 2021 předáno celkem 3 716 tun odpadů, z toho více než 16,6 % bylo materiálově využitelných a jen 20,9 % odpadů bylo posuzováno jako nebezpečných.

Chemická legislativa

Sílící tlak environmentálních opatření v rámci European Green Deal se v rámci chemické legislativy odráží v přijetí Strategie pro chemické látky (CSS). Lze předpokládat, že revize nařízení REACH a nařízení CLP zahájená Evropskou Komisí vyvolá další dopady na chemický průmysl. Byla proto ustanovena interní pracovní skupina, která se zabývá dopady a identifikací opatření, vyplývající ze Zelené dohody.

DEZA, a.s. je aktivním členem sektorových skupin a konsorcií v rámci CEFIC (sdružení pro chemický průmysl), které spojuje společné úsilí o monitorování dění kolem jednotlivých chemických látek a omezení, navrhovaných Evropskou Komisí či nejrůznějšími nevládními organizacemi.

V roce 2021 se DEZA, a.s. stala členem skupiny „Creosote Council Europe“ s cílem obnovit výrobu a prodej biocidního přípravku kreosot, který je tradičním přípravkem na ochranu dřeva, používaného hlavně pro výrobu železničních pražců, ale i elektrických a telekomunikačních sloupů a kůlů v zemědělství. Schválení obnovy kreosotu jako aktivní látky bude klíčové pro proces schvalování žádosti o první národní povolení přípravku kreosot. V oblasti legislativy pro biocidy (Nařízení 528/2012) je patrný tlak na neobnovu schválení těchto aktivních látek, které mohou mít negativní vliv na zdraví a životní prostředí. V předmětném roce Evropská Agentura pro chemické látky (ECHA) posuzovala žádost o povolení smoly ve výrobě terčů, výsledek lze očekávat v následujícím období.

Spotřeba energií

Spotřebu energií v posledních letech dokladuje následující přehled:

Energie [GJ/rok]	2018	2019	2020	2021
Spotřeba tepelné energie	2 072 622	2 042 154	2 021 872	2 054 799
Nákup elektrické energie	146 944	165 697	104 093	103 228
Výroba elektrické energie	138 871	2 424	180 958	176 239
Celková spotřeba energií	2 219 566	2 207 851	2 125 965	2 158 027

Na podnikový systém centrálního zásobování teplem jsou napojeny místní firmy, zprostředkovaně i domácnosti. V roce 2021 bylo externím odběratelům předáno celkem 273 TJ tepla, což je asi 11,7 % celkové produkce. Přebytečné a dále nevyužitě teplo slouží k výrobě elektrické energie. Zdrojem tepla jsou chemické výroby, ale i komerční paliva a alternativní paliva z chemických výrob a dále vysoce výhřevné odpady nebo koncové odpadní plyny.

Na teplárně je provozována denitrifikační spalinovou technikou SNCR, polosuchá metoda odsíření a odprášení spalin na rukávovém filtru. Tyto ekologická opatření, posuzované jako nejlepší dostupné techniky (BAT LCP), přispěly k dodržení zpřísněných emisních limitů, platných od 18. srpna 2021, a současně vedou ke snížení dopadů na životní prostředí při výrobě tepla.

Implementace energetického informačního systému ENERGIS, i zavedení energetického systému managementu hospodaření s energií v souladu s normou ČSN EN ISO 50 001 a stanovení

akčních cílů vede k postupnému snižování energetické náročnosti provozovaných činností, které vykazují v posledních letech sestupný trend.

Společensky prospěšné aktivity.

Při rozvoji společenských vztahů DEZA, a.s. respektujeme informační otevřenost. Veřejnost informujeme o svém vlivu a komplexní ochraně životního prostředí. Investiční záměry jsou včasně projednávány s odbornou veřejností i veřejnoprávními orgány. Jsme významným zaměstnavatelem v regionu. Svým zaměstnancům nabízíme řadu nadstandardních benefitů a vytváříme bezpečné pracovní podmínky a jistoty dobrého zaměstnavatele. O dění ve firmě informujeme v periodiku Valašský chemik.

Sponzorské aktivity jsou zaměřeny především na vybrané zájmové skupiny (sportovní výchovu mládeže, kulturní a charitativní projekty) s cílem propagovat a vysvětlovat úlohu chemického průmyslu v našem každodenním životě, i v budování vyspělé ekonomiky. V roce 2021 jsme podpořili 98 žádostí a vynaložili na ně finanční prostředky ve výši 3,739 mil. Kč. Spolupracujeme s odbornými středními školami v regionu a podporujeme studenty ve studiu těchto oborů.

Bezpečnost a ochrana zdraví při práci

Bezpečnost a hygiena práce jsou zajišťovány na bázi systémového řízení, kde dochází k opakovaným školením zaměstnanců a k celkové osvětě v této oblasti. Následně dochází ke kontrolní činnosti vedoucími pracovníky společnosti. Nepozornost a podcenění rizika jsou hlavními příčinami incidentů.

V roce 2021 bylo zaznamenáno 14 pracovních úrazů s následnou pracovní neschopností, z toho žádný úraz nebyl smrtelný a nebyla registrována žádná nemoc z povolání. Nejvíce úrazů bylo zapříčiněno mechanickými riziky (s důsledkem poranění končetin).

Pracovní úrazy zaměstnanců	2018	2019	2020	2021
Počet pracovních úrazů	10	18	16	14
Frekvence úrazů ¹⁾	6,2	11,2	10,0	8,8
Četnost úrazů ²⁾	0,98	1,76	1,56	1,38

Poznámky: ¹⁾ počet úrazů na milion odpracovaných hodin; ²⁾ počet úrazů na 100 zaměstnanců

Hygiena práce je zajišťována monitoringem pracovních pomůcek, měřením koncentrace škodlivin v pracovním prostředí, prováděném vlastní akreditovanou analytickou laboratoří. Zjištěné výsledky jsou podkladem pro kategorizaci prací a jsou promítnuty do plánu nápravných opatření.

Prevence a provozní bezpečnost

S ohledem na množství a rizikovost skladovaných chemických látek se řadí provozovny DEZA, a.s. mezi objekty, na které jsou kladeny zvýšené požadavky na prevenci vzniku závažných havárií. V technologii se proto uplatňují akční a pasivní prvky preventivní ochrany, které umožňují včasnou detekci nestandardních stavů a umožňují vhodné provedení adekvátních opatření, vedoucích k zamezení havarijní situace. Současně chemické provozy plní požadavky na nejlepší dostupné techniky (BAT LVOC).

Každoročně probíhají pravidelné nácviky havarijní připravenosti, zpravidla za účasti podnikového hasičského záchranného sboru, který se rovněž podílí na dobrovolném systému TRINS. Je tak veřejnosti nabízena nepřetržitá pomoc při řešení mimořádných situací spojených s přepravou, nakládáním či skladováním nebezpečných látek na území ČR.

Identifikační údaje

Obchodní jméno: **DEZA, a.s.**

Sídlo společnosti: Masarykova 753
Krásno nad Bečvou
757 01 Valašské Meziříčí

Provoz Organik: třída Tomáše Bati 1764
765 02 Otrokovice

DEZA Polska: ul. Bunkrowa 1
Nabrzeze Chemikow
72-602 Świnoujście

Identifikační číslo: 00011835

VAT: CZ 00011835

Telefon: +420 571 69 1111 (recepcce)
+420 571 69 2110 (dispečink)

Datová schránka: av3cdzk

Email: info@deza.cz

Webová stránka: www.deza.cz

Responsible Care (RC)
od roku 1994

Systemy integrovaného řízení a certifikáty

ČSN EN ISO 9001 (QMS)
od roku 1996

ČSN EN ISO 14001 (EMS)
od roku 2012

ČSN ISO 45 001 (HSMS)
od roku 2021